

Sarcopenie een interprofessionele benadering

Themadag gezonde voeding en beweging vrijdag 14 april

dr. J.C.(Hans) Drenth
Lector Kortdurende Zorg en Interprofessionele Samenwerking bij Kwetsbare Ouderen

ZUID OOST ZORG

Hanzen Hogeschool Groningen
University of Applied Sciences

1

Disclosure belangen

potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	GEEN
<ul style="list-style-type: none"> Sponsoring of onderzoeksgeld Honorarium of andere (financiële) vergoeding Aandehouder Andere relatie, namelijk ... 	Onkosten

share your talent. move the world.

2

Mevrouw Veenstra 82 jaar:

- De dochter belt de huisarts met de vraag voor een visite.
- Voorgeschiedenis: hypertensie, diabetes mellitus, polyartrose met status na heup- en knie-prothese.
- De laatste week was haar mobiliteit sterk achteruit gegaan en kon ze amper uit bed of van de stoel opstaan.
- Dit functieverlies kan verklaard worden door een combinatie van factoren.

Functieverlies is voor een belangrijk deel te verklaren door sarcopenie

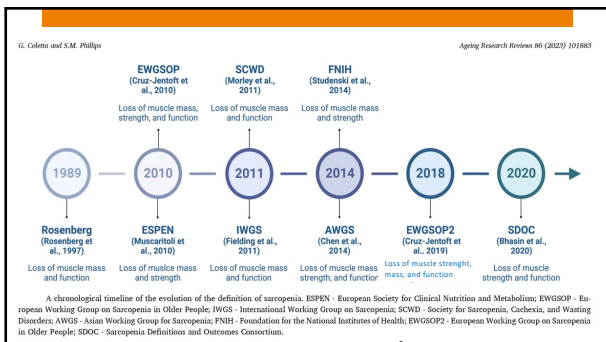
3

Sarcopenie = skeletspier aandoening

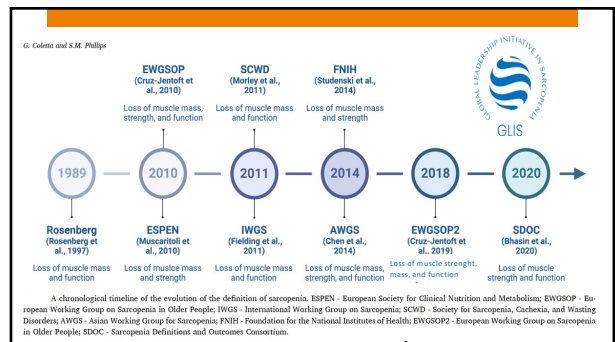
- Sarcos = vlees
- Penie = verdwijnen
- M.n. snelle type 2 vezels verlies
- Oorspronkelijk: leeftijd gerelateerde afname van de spiermassa

Rosenberg, 1989

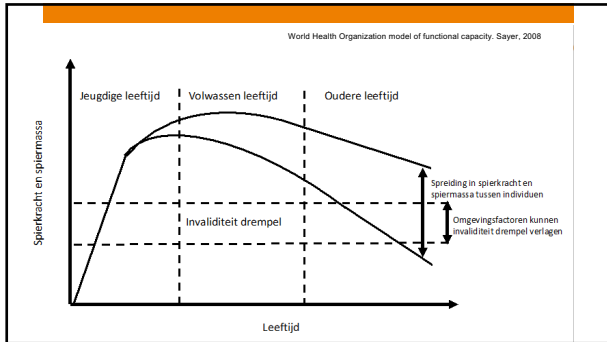
4

5

6

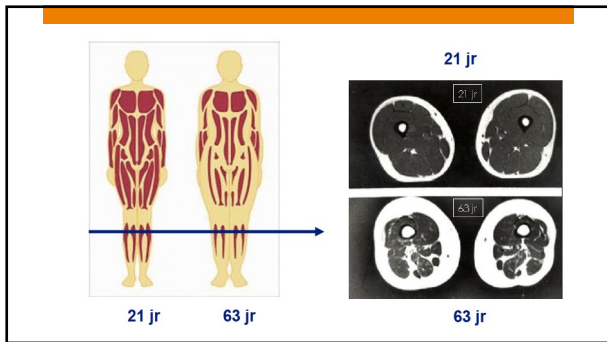
7

Sarcopenie (ICD-10 (M62.84))

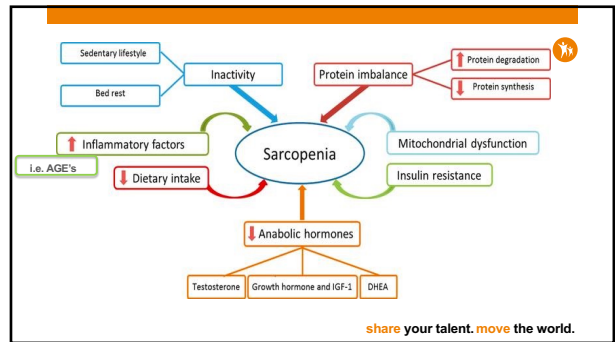
Afname **spierkracht**, spiermassa (of) kwaliteit, spierfunctie
 Toename vet in spieren
 Vanaf 30 jaar afname massa
 Vanaf 50 jaar afname kracht
 75 -85 : 45 -50% kracht afname

share your talent. move the world.

8

9

10

Negatieve gevolgen van sarcopenie

share your talent. move the world.

11

Diagnose

FIND CASES

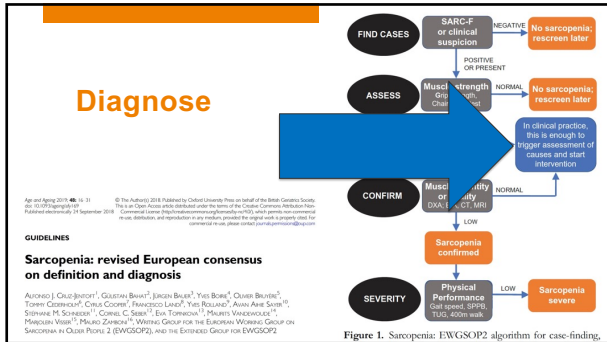
ASSESS

CONFIRM

SEVERITY

Figure 1. Sarcopenia: EWGSOP2 algorithm for case-finding.

12

13

Behandeling: bewegen EN voeding

14

Mevrouw Veenstra

- Ernstige sarcopenie
- Laag kalium en vit. D
- Diverticulitis
- Energie/eiwitname laag
- Afhankelijkheid
 - Transfers/ ADL/ maaltijden
 - Urine incontinentie

- Hydrochloorthiazide gestopt en kalium en vitamine D werd gesuppleerd
- Na een week kon weer zelfstandig in en uit bed komen en naar het toilet
- De urine-incontinentie nam af
- Thuiszorg werd gestart
- Fysiotherapie 3x/wk.
- Maaltijdservice werd geregeld

15

Afstemming en samenwerken
 Persoonlijke doelen patiënt/omgeving

share your talent. move the world.

16

Multidisciplinair / Interprofessioneel

- bij multidisciplinaire samenwerking bestaat de totale zorg uit de som der delen
- iedere professional levert vanuit zijn eigen discipline de kennis en expertise die nodig is op zijn eigen vakgebied en voert dit uit
- afstemming bestaat uit het uitwisselen van de verschillende onderdelen en eventuele voortgang daarop; iedere professional blijft op zijn eigen expertisedomein.

share your talent. move the world.

17

share your talent. move the world.

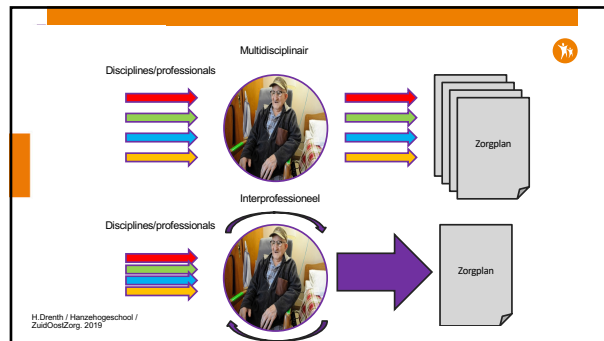
18

- bij **interprofessionele** samenwerking is de totale behandeling **méer dan de som der delen**
- professionals stellen, bij voorkeur met de patiënt/informele netwerk, een **gezamenlijk plan** op
- waarbij zij naast het inbrengen van de kennis en expertise van hun eigen vakgebied(en), over deze grenzen heen kijken en actieve afstemming zoeken over de invulling van het totale plan
- zij houden daarbij de patiënt met hulpvraag als geheel in het oog, in plaats van alleen het deel van de hulpvraag dat op hun eigen expertisegebied ligt

Van Zaaen, 2018

share your talent. move the world.

19

20

WHO definitie

Meerdere gezondheidswerkers met **verschillende** professionele **achtergronden** bieden uitgebreide diensten aan door **samen te werken met patiënten**, hun families, verzorgers en gemeenschappen om de **hoogste kwaliteit van zorg** te bieden in verschillende omgevingen

21

Aspect	Multidisciplinair	Interprofessioneel
Meerdere disciplines zijn bij de zorg betrokken	Ja	Ja
Overleg en bijeenkomsten	Soms	Ja
Gemeenschappelijke visie	Mogelijk	Ja
Gelijkwaardigheid van de disciplines	Mogelijk	Ja
Gezamenlijk zorgplan	Nee	Ja (één zorgplan; het IP-zorgplan)
Afspraken over taakverdeling	Mogelijk	Ja
Kennis van elkaars vakgebied	Mogelijk	Ja
Holistische aanpak	Nee	Ja
Client gecentreerd	Ja, op monodisciplinair niveau	Ja, op gezamenlijk niveau
Eén aanspreekpunt voor de patiënt	Nee	Ja
Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het zorgplan	Nee	Ja

Tsakitzi en Royen, 2015

22

IPS resulteert in

- kwaliteit van zorg
- therapietrouw en zelfredzaamheid
- gezondheidsuitkomsten
- werkplezier professionals
- kennis en vaardigheden

↑

- heropnames
- zorgkosten

↓

KIPZ: afname opnamedagen
11,8 (P<.001, 95%CI: -17,3 -- -6,3)
Dreth et al. 2023. BMC Geriatrics Preprint

Barret et al. 2007, Farnadas et al., 2008; Hirth, Baskins, & Dever-Bumba, 2009; Janske, Williams, & Coleman, 2009; Zwarenstein et al., 2009; Goldberg et al., 2013

23

share your talent. move the world.

24

Facilitators / barrières IPS

- Team
- Organisatie (oa communicatie)
- **Individuele professional** → Interprofessionele identiteit (IPI)
- Professionele identiteit (PI)

Doomebosch et al. 2022, Wei et al. 2022

25

Professionele Identiteit (PI)

'Denken, voelen en handelen als een fysiotherapeut'

Coster et al. 2008

26

PI =

motivatie voor het eigen expertisedomein

voorwaardelijk om;

open te staan voor interprofessionele samenwerking en om daaraan bij te kunnen dragen, vanwege;

1. eigen positionering ten opzichte van andere beroepsgroepen
2. het bijhouden en verbeteren van vakbekwaamheid (toewijding)
3. onderdeel willen blijven van de beroepsgroep (binding en werktevredenheid)

Van Duin et al. (2021)

share your talent. move the world.

27

Interprofessionele identiteit (IPI)

het cognitieve, psychologische en emotionele gevoel onderdeel te zijn van een interprofessionele gemeenschap (Tong 2020)

- Belonging (betrokkingsniveau)
- Commitment (identificatie)
- Beliefs (opvattingen)

Reinders et al. 2020

28

Extended Professional Identity Scale (EPIS)

Betrokkingsniveau (interprofessioneel belang)

1. Ik stel het leuk om mensen uit andere beroepen in de gezondheidszorg te ontmoeten en te leren kennen
2. Ik wil me sterk verbinden met interprofessionele teams die bestaan uit verschillende beroepsgroepen in de gezondheidszorg
3. Ik vind het leuk om te leren over andere beroepen in de gezondheidszorg
4. Ik houd van leren en samenwerken met mensen uit andere beroepsgroepen in de gezondheidszorg

Maat van identificatie (interprofessioneel commitment)

5. Ik zou graag de met mij hoopbaar doorbrengen binnen een interprofessioneel team
6. Ik zie mezelf bij voorkeur werken in een interprofessioneel team
7. Ik identificer mezelf met andere leden van een interprofessioneel team
8. Ik ben er trots op om deel uit te maken van een interprofessioneel team

Opvattingen (interprofessioneel beliefs)

9. Gezamenlijke klinische besluitvorming zou een belangrijk onderdeel van interprofessionele samenwerking moeten zijn
10. Alle leden van een interprofessioneel team zouden betrokken moeten zijn bij het stellen van behandeldoelen voor patiënten
11. Interprofessionele teams zouden gezamenlijk akkoord moeten gaan over de plannen voor de patiëntenzorg
12. Wanneer zorgvragen worden gemaakt zouden interprofessionele teamleden moeten streven naar consensus (overeenstemming) over de geplande processen

Reinders et al. (2020) Versie ZorgOndZorg 1.0

29

IPI =

motivatie voor combineren van elkaars expertise ten behoeve van een optimale integrale uitkomst

Image by H. Drenth / Handzorgschool / ZuisOndZorg

30

Facilitators / barrières IPS

- Team
- Organisatie (oa communicatie)
- Individuele professional

Doombosch et al. 2022, Wei et al. 2022

31

Team

- Gemeenschappelijk visie en doelen
- Groepsdynamica/interactie
- Kennen elkaars expertise en achtergrond

Image by J. ver Dingen / Hogeschool Zuyd

Doombosch et al. 2022

32

Patiënt gericht

- Perspectief professional vs patiënt
- Patiënt actief betrekken

Image by J. ver Dingen / Hogeschool Zuyd

33

Wat is nodig?

- Regie patiënt bij doelen stellen en keuze van acties
- Professional ondersteunt hierin

34

Organisatie

- Taak en rolverdeling
- Voorzitter
- Communicatie/info delen
- Zelfde taal (ICF)
- Eenduidige werkwijze
- Werkafspraken
- 1 zorg/behandelplan

35

Leren en reflectie

- Leren van elkaar
- Casuïstiek / EBP besprekingen
- Evalueren en feed back

36

Kennen, Herkennen, Erkennen

- Ken de persoon / professional
- Herken interprofessioneel probleem
- Erken de expertise

Meta-model of interprofessional development. Reinders et al., 2018, 2020

37

InterGAIN

Interprofessionele aanpak van (risico op) ondervoeding en sarcopenie bij thuiswonende ouderen

<https://www.youtube.com/watch?v=fmwwE4-Cc>

<https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-en-innovatie/qualiteit-van-zorg/interprofessioneel-project-tilburgamed528-zoo-will-11-2018/intergain-interprofessionele-aanpak-voeding-op-ondervoeding-en-sarcopenie-bij-thuiswonende-ouder/>

38

Consortium

share your talent. move the world.

39

Mevrouw Veenstra

- Na 3 maanden fitter en kon ze zich weer beter redden
- M.b.v. eiwit-verrijkte drinkvoeding op oude niveau
- De maaltijdservice beviel en werd gecontinueerd
- Na intensief trainingsprogramma kon ze beter bewegen en was het weer mogelijk boodschappen te doen en nam weer aan activiteiten in het buurtcentrum
- Het contact met dochter veranderde van hulpverlenend karakter naar een gezellige ontmoeting tussen moeder en dochter

40

Dank voor jullie aandacht

WAAROM MOEILIK DOEN ALS HET SAMEN KAN

Loesje

Dr. J.C. (Hans) Drenth
h.drenth@zon.nl
<https://www.zon.nl/onderzoek-en-innovatie/interprofessioneel-project-tilburgamed528-zoo-will-11-2018/intergain-interprofessionele-aanpak-voeding-op-ondervoeding-en-sarcopenie-bij-thuiswonende-ouder/>

41